

PM Rotel II (Dnr KS 2022/755)

Boverkets rapport (2021:27) Översikts- och regionplan i en digital miljö

Remiss från Finansdepartementet

Remisstid den 30 september 2022

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Joakim Larsson anför följande.

Ärendet

År 2017 gavs Boverket regeringsuppdraget *Uppdrag om lösningar som främjar en enhetlig tillämpning av plan- och bygglagen (2010:900) i en digital miljö*. Boverkets rapport (2021:27) *Översikts- och regionplan i en digital miljö* avser den del av uppdraget som gäller hur översiktsplaner och regionplaner bör utformas i en digital miljö för att möjliggöra en effektiv samhällsplaneringsprocess och bidra till en god, säker och hållbar livsmiljö.

Boverket har sedan tidigare tagit fram föreskrifter om detaljplan, allmänna råd om redovisning av reglering i detaljplan och föreskrifter och allmänna råd om planbeskrivning för att dessa informationsmängder ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt på ett standardiserat sätt. Boverket föreslår i den föreliggande rapporten en ändring i 2 kap. 5 a § plan- och byggförordningen (2011:338) som innebär att motsvarande regler även ska gälla för översiktsplaner och regionplaner som påbörjas efter den 31 december 2026. Förslaget innebär att översikts- och regionplaner i sin helhet ska kunna överföras, behandlas och återges digitalt i original. Detta förutsätter att det finns gemensamma standarder för långtidsbevarande av de digitala planerna.

Boverket bedömer att de främsta nyttorna med enhetliga digitala översikts- och regionplaner är att informationen kan återanvändas i efterföljande skeden, att planerna blir lättare att tolka och att jämförande analyser möjliggörs. Förslaget bedöms medföra effektiviseringsvinster för kommuner och regioner, men även andra aktörer som länsstyrelserna.

Finansdepartementet har remitterat rapporten till bl.a. Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden. Exploateringsnämnden har inte inkommit med svar. Miljöförvaltningen har inkommit med kontorsyttrande. Trafikkontoret avstår från att svara.

Stadsledningskontoret är positivt eftersom standardiserade digitala översikts- och regionplaner skapar förutsättningar för effektivare processer och ökade analysmöjligheter, men framhåller att dessa behöver utformas utifrån kommunernas behov i första hand.

Kulturnämnden är positiv och lyfter vikten av att använda filformat som uppfyller arkivlagens krav på beständighet för att kunna säkerställa funktionaliteten och läsbarheten över tid samt behovet av arkivering.

Miljöförvaltningen är positiv eftersom en digitalisering möjliggör för bl.a. genomförandet av analyser och simuleringar avseende miljö- och hälsofrågor.

Stadsbyggnadsnämnden välkomnar förslaget men framhåller att nyttorna med enhetliga översiktsplaner inte får ske på bekostnad av kommunens möjligheter att tillgodose sina egna intressen och behov, samt att modellen stödjer en löpande översiktsplanering där information och datamängder vidareutvecklas och förädlas över tid.

Mina synpunkter

Enligt Stockholms stads kvalitetsprogram ska staden tillhandahålla service och tjänster som är relevanta och av hög kvalitet för såväl dagens som morgondagens stockholmare. Digitaliseringen är ett viktigt led i detta. En digital översiktsplan skapar bland annat förutsättningar för en effektivare planprocess och ökad tillgänglighet. I utvecklingen av verktyg och standarder för översiktsplaner behöver dock det kommunala perspektivet vara överordnat, så att dessa utformas utifrån kommuners behov i första hand. Utvecklingen behöver därför ske i nära samarbete med kommunerna. För utförligare resonemang hänvisar jag till stadsbyggnadsnämndens remissyttrande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 21 september

JOAKIM LARSSON

Bilaga

Boverkets rapport Översikts- och regionplan i en digital miljö (2021:27)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

År 2017 gavs Boverket regeringsuppdraget *Uppdrag om lösningar som främjar en enhetlig tillämpning av plan- och bygglagen (2010:900) i en digital miljö*. Boverkets rapport (2021:27) *Översikts- och regionplan i en digital miljö* avser den del av uppdraget som gäller hur översiktsplaner och regionplaner bör utformas i en digital miljö för att möjliggöra en effektiv samhällsplaneringsprocess och bidra till en god, säker och hållbar livsmiljö.

Boverket har sedan tidigare tagit fram föreskrifter om detaljplan, allmänna råd om redovisning av reglering i detaljplan och föreskrifter och allmänna råd om planbeskrivning för att dessa informationsmängder ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt på ett standardiserat sätt. Boverket föreslår i den föreliggande rapporten en ändring i 2 kap. 5 a § plan- och byggförordningen (2011:338) som innebär att motsvarande regler även ska gälla för översiktsplaner och regionplaner som påbörjas efter den 31 december 2026. Förslaget innebär att översikts- och regionplaner i sin helhet ska kunna överföras, behandlas och återges digitalt i original. Detta förutsätter att det finns gemensamma standarder för långtidsbevarande av de digitala planerna.

Boverket bedömer att de främsta nyttorna med enhetliga digitala översikts- och regionplaner är att informationen kan återanvändas i efterföljande skeden, att planerna blir lättare att tolka och att jämförande analyser möjliggörs. Förslaget bedöms medföra effektiviseringsvinster för kommuner och regioner, men även andra aktörer som länsstyrelserna.

Boverket konstaterar att förslaget kommer att innebära konsekvenser för produktcenterna av översikts- och regionplaner vad gäller behov av digitala verktyg och ändrade arbetssätt.

Som ett stöd i omställningen till enhetliga digitala planer har Boverket tagit fram den så kallade ÖP-modellen för strukturering och lagring av information. Modellen föreslås vara vägledande för kommunernas digitala översiktsplaner.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, kultur- och miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden. Exploateringsnämnden har inte inkommit med svar. Miljöförvaltningen har inkommit med kontorsyttrande. Trafikkontoret avstår från att svara.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt Stockholms stads kvalitetsprogram ska staden tillhandahålla service och tjänster som är relevanta och av hög kvalitet för såväl dagens som morgondagens stockholmare. För att nå dit ska stadens verksamheter arbeta med ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar ständiga förbättringar, innovation och digitalisering.

Stadsledningskontoret ser positivt på Boverkets förslag att översikts- och regionplaner ska vara digitala. Standardiserade digitala översikts- och regionplaner skapar förutsättningar för effektivare processer och ökade analysmöjligheter. Jämförande analyser och sammanställningar på regional och nationell nivå har ett stort värde. I utvecklingen av verktyg och standarder för översiktsplaner behöver dock det kommunala perspektivet vara överordnat, så att dessa utformas utifrån kommuners behov i första hand. Utvecklingen behöver därför ske i nära samarbete med kommunerna.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 augusti 2022 följande.

1. Kulturnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Kulturnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Stadsarkivets tjänsteutlåtande daterat den 8 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsarkivet håller med Boverket om att det är viktigt att skapa gemensamma standarder för överföring och behandling av information i översiktsplaner och regionplaner. Det är viktigt att använda filformat som uppfyller arkivlagens krav på beständighet för att kunna säkerställa funktionaliteten och läsbarheten över tid. Stadsarkivet håller med om att föreskrifter behöver utformas med hänsyn till behovet av att den färdiga planen ska kunna arkiveras.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens kontorsyttrande daterat den 30 juni 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Miljöförvaltningen är positiv till förslaget om att översiktsplaner och regionplaner ska tillgängliggöras och behandlas digitalt. Detta möjliggör enligt Miljöförvaltningen bland annat genomförandet av analyser och simuleringar avseende miljö- och hälsofrågor.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 juli 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret välkomnar Boverkets förslag till ändring av plan- och byggförordningen som innebär att översikts- och regionplaner som påbörjas efter den 31 december 2026 ska vara digitala. En digital översiktsplan skapar bland annat förutsättningar för en effektivare planprocess och ökad tillgänglighet. Kontoret instämmer i att översiktsplanen behöver behandlas i sin helhet och att en nationell lösning för långtidslagring är nödvändigt.

Översiktsplanen har till skillnad från den juridiskt bindande detaljplanen en friare form med olika typer av kartor, illustrationer, strategiska resonemang och strategier. Det är viktigt att det system och den modell som blir standard för digitala översiktsplaner bejakar detta. Den behöver vara tillräckligt flexibel för att tillgodose alla kommuners olika behov, både vad gäller innehåll och utformning. Behoven som en översiktsplan ska uppfylla skiljer sig mycket mellan landets minsta och landets största kommuner.

Nyttorna med enhetliga översiktsplaner är huvudsakligen regionala och nationella då de till exempel möjliggör översiktliga sammanställningar. Men översiktsplanens främsta syfte är att vara vägledande för kommunens egen verksamhet och medborgare. Nyttorna med enhetliga översiktsplaner får inte ske på bekostnad av kommunens möjligheter att tillgodose sina egna intressen och behov.

Kontoret jobbar redan i en digital miljö med löpande översiktsplanering. Det betyder att översiktsplanens inriktningar och mål tillämpas och utvecklas i det dagliga planeringsarbetet. Det är viktigt att det system och den modell som blir standard för digitala översiktsplaner understödjer en löpande översiktsplanering där information och datamängder vidareutvecklas och förädlas över tid. Detta skulle till exempel kunna ske genom en inbyggd versionshantering. Informationen från det löpande planeringsarbetet ska utan tekniska förhinder kunna återanvändas när en ny översiktsplan ska tas fram.

Den fysiska planeringen ställs ständigt inför nya utmaningar och i framtiden kommer planeringsförutsättningar och markanvändningar att råda som vi inte känner till idag. Kontoret vill därför framhålla vikten av en aktiv förvaltning och ett utpekat ansvar för att den tekniska lösningen uppdateras efter förändrade behov.

Kontoret har tidigare i år yttrat sig över remissen av Boverkets rapport (2021:25) – Elektroniska original och långtidsbevarande av digitala detaljplaner. I remissyttrandet har kontoret gett synpunkter på förslagen om digitala original, lösningar för arkivering samt att en statlig myndighet ges ansvar för en nationell plandatabas. Vad gäller dessa frågor hänvisar kontoret till det remissyttrandet. I övrigt önskar kontoret att innebörden av termerna långtidsarkivering och långtidslagring förtydligas, då det i denna rapport är otydligt vad det är för skillnad mellan dem och i vilket skede av informationens livscykel de ska användas.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 juni 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret bedömer att Boverkets rapport i denna fas inte berör trafiknämndens verksamhet och har därför inga synpunkter på den. Kontoret väljer därför att avstå från att svara på remissen.